

knytningen til arbejdsmarkedet, og det ønske kan vi som samfund kun være interesseret i at opfylde.

Den udvikling i retning af solidaritetsfølelse, ansvarlighed og personlighedstilvækst, som børnene gennemgår i familien, kan nu engang ikke erstattes af nogen heldagsskole, uanset hvor god den er. Og et bedre familieliv vil betyde noget positivt for børns skoleliv og for voksnes arbejdsliv. En reel ny kurs for folkeskolen forudsætter derfor en ny kurs i familiepolitikken og i den enkelte families prioriteringer.

Med disse betæneligheder vil vi gå ind i behandlingen i udvalget, og vores stilling til forslaget vil afhænge af diskussionen i udvalget og ministerens besvarelse af diverse spørgsmål.

Formanden:

Undervisningsministeren, som jeg samtidig byder velkommen her i Folketinget.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Først tusind tak for den meget venlige modtagelse af lovforslaget og også tusind tak for den spændende debat, som udspringer sig om forslaget eventuelle konsekvenser om nogle år, når vi har set, hvad forsøgene kan føre til.

Forslaget er dog nok mere snævert end det, som der umiddelbart er lagt op til, for det er jo en mulighed for at iværksætte nogle af de forsøg, som kan give basis og grundlag for en diskussion om, hvordan skolestarten skal forløbe for de børn, som skal i folkeskolen.

Vi vil jo gerne se nogle forsøg, for den måde, som den danske folkeskole er udviklet på, er typisk sket gennem forsøg, og det har vi meget gode erfaringer med.

At samordne det, som sker i skolen og fritidsordningen, at øge samarbejdet mellem de personalegrupper, som har med børnene at gøre, og at forsøge at skabe en større sammenhæng i børnenes hverdag ikke blot af hensyn til dem selv, men også af hensyn til de ting, som de skal lære, tror jeg personlig vil være en meget stor fordel.

Det er jo klart, at sådan en dispensationsadgang, som det er, skal administreres med omhu. Det er vigtigt, at vi får nogle forsøg, som er brede, som er forskellige, og som omfatter forskellige skoletyper og forskellige placeringer i det geografiske landskab, sådan at vi får den bedste mulige baggrund for at vurdere, om vi skal gå videre i en eller anden retning.

Jeg synes, vi må lade forsøgene vise, hvad der er godt, og hvad der ikke er godt, i stedet for allerede på nuværende tidspunkt at foregribe en konklusion om obligatorisk eller ikkeobligatorisk og om at samordne tingene mere eller mindre.

Jeg synes, det er fuldstændig indlysende, at forsøgene skal evalueres, sådan at Tinget får en baggrund for at diskutere, hvordan indskoling og skolestarten skal forløbe fremover.

De mange spørgsmål, der er stillet, hvoraf en del har en så bred karakter, at det vil være at misrøgte dem at besvare dem kort her, håber jeg vi kan komme ind på under udvalgsbehandlingen, som jeg tror bliver meget spændende med den linje, som er lagt i dag.

Med de ord vil jeg gerne igen sige tak for støtten til lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 14: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Specialundervisning i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 26/3 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Peder Sass (S):

Det er min erfaring, at der i landets kommuner igennem de seneste år er etableret et omfattende netværk af engagerede sagsbehandlere, hvis mål er at sikre, at børn og unge kan blive i

deres hjemlige miljø, også selv om der er forskelligartede problemer i hjemmet i forhold til skolen eller andre offentlige myndigheder.

Men det er ikke alt, der er lykkedes, og dette lovforslag, nr. L 14, skal ses i sammenhæng med og som en forlængelse af lovforslag nr. L 4, forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om social bistand, fremsat af socialministeren. Og lovforslaget giver hjemmel til, at der til børn og unge, som af de sociale myndigheder er henvist til et dagbehandlings-tilbud eller er anbragt uden for hjemmet, tilrettelægges et undervisningstilbud i henhold til folkeskolens bestemmelser om specialundervisning.

De børn, som er anbragt uden for hjemmet, bør om muligt forsøges anbragt i en normal folkeskole, men hvis dette ikke er hensigtsmæssigt, kan en specialklasse eller en specialskole være en mulighed. Og endelig kan man i samarbejde med PPR, Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning, tilrettelægge undervisningen i dagbehandlingstilbudet eller på anbringelsesstedet.

Det er ikke nogen let opgave både at skulle gennemføre en undervisning og samtidig skabe trygge rammer for børnene og de unge og så hele tiden at have for øje at arbejde for en udvikling af deres personlighed. Det handler om at give børnene og de unge respekt og forståelse for det sociale samspil med andre jævnaldrende og med voksne, for denne forståelse er en forudsætning for, at børnene og de unge kan indgå i sociale sammenhænge og begå sig i de mere traditionelle undervisningsforløb og senere hen i deres voksentilværelse.

Forslaget åbner op for, at også andre end uddannede lærere og pædagoger kan varetage dele af specialundervisningen. Det forudsættes dog, at medarbejderne er i besiddelse af den fornødne faglige og pædagogiske indsigt, og et hovedkrav også til denne medarbejdergruppe er først og fremmest evnen til indlevelse, entusiasme og vilje til at søge barnets problemer løst.

Endelig skal det ikke glemmes, at det overordnede mål er at sikre, at de børn og unge i den undervisningspligtige alder, som er anbragt uden for hjemmet, får en undervisning, der lever op til kravene i lovgivningen om undervisningspligtens opfyldelse.

De øvrige formuleringer i lovforslaget, om overenskomster og tilrettelæggelsesformer m.v.,

anser vi for at være af mere teknisk og faglig karakter, og dem er vi også positive over for.

Vi anbefaler forslaget.

Erik Larsen (V):

Jeg vil starte med at sige, at Venstre er positivt indstillet over for det lovforslag, der er til behandling her.

Det er jo et forslag, som skal ses i sammenhæng med et forslag om godkendelse af opholdssteder m.v. inden for socialministerens område.

Jeg vil godt understrege, at det for Venstre er utrolig positivt, at vi nu får taget fat på en skærpelse af tilsynet med og opfølgningen af den undervisning, der foregår på døgninstitutioner og opholdssteder og i dagtilbud, for der har været en lang række eksempler på, at den undervisning, som er foregået de steder, ikke har givet børnene og de unge mennesker en tilstrækkelig god og kvalificeret baggrund for at gå videre. Derfor er det vigtigt for os, at godkendelseskompetencen og tilsynet nu kommer ind i fastere rammer.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er det jo sådan, at en del af de børn og unge, der her er tale om, kan have svært ved at følge en almindelig undervisning, uanset om det er specialundervisning eller ganske almindelig undervisning. Men vi vil fra Venstres side advare imod, at man bruger den konstatering til at slække på kravene til den undervisning, der foregår. For i sådan en situation kunne man måske følge sig fristet til at sige, at så må andre, som måske ikke har en pædagogisk baggrund, men en mere praktisk baggrund, tage over, og så må der fyldes nogle andre ting ind i undervisningen af de børn end egentlig indlæring af boglige emner. At man falder i den grøft, vil vi gerne advare imod.

Jeg tror heller ikke, det er det, der er tilsigtet med lovforslaget her, men tværtimod at få en større sikkerhed for, at de unge, som i forvejen er hårdt ramt på mange måder, får en så god og kvalificeret baggrund for at gå videre i livet som overhovedet muligt.

Frank Dahlgaard (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Brian Mikkelsen, ikke er til stede, skal jeg gøre det ganske kort:

Det Konservative Folkeparti er positivt indstillet over for dette lovforslag, for det drejer sig om nogle af de mest belastede børn i den undervisningspligtige alder, og de børn skal

ikke svigtes af samfundet. Det skal sikres, at de får en undervisning, som lever op til grundlovens bestemmelser om undervisningspligt, og det er jo det, dette forslag går ud på.

Vi er positive over for det.

Anne Baastrup (SF):

Det her er ikke noget let lovforslag. Det er faktisk ret svært at forstå. Men der skal ikke herske tvivl om, at i SF mener vi, at det er uhyre vigtigt, at lovforslaget kommer. Vi kan ikke leve med, at der er i hundredvis, ja, tusindvis af børn og unge, der ikke får en ordentlig skolegang.

Vi skal jo huske på, at det er de aller, allermost udsatte børn, der her er tale om. Derfor er vores indfaldsvinkel til lovforslaget grundlæggende positiv, men grunden til, at jeg synes, det er afsindig svært at forstå, hvad der er det rigtige at gøre, er spørgsmålet om ansvarsplaceringen.

Ministeren foreslår, at det er beliggenhedskommunen, der får ansvaret for tilsynet med undervisningen, og så bliver jeg bekymret, for hvor er så bopælskommunens ansvar? Forsvinder det ikke ud i den blå luft? I mange situationer er det jo meningen, at det pågældende barn skal tilbage til sin bopæl. Jeg vil dog i samme forbindelse skynde mig at sige, at jeg synes, det er en enormt god idé at få klarhed over ansvarsfordelingen, men vi vil i hvert fald bruge noget tid i udvalget på at hitte ud af, om det nu også er det rigtige snit. Ser vi på høringssvarene, viser det sig også, at der er en del organisationer, som er i tvivl.

Vi kunne godt forestille os, at det ville være en god idé med et generelt tilsyn med disse institutioner, et tilsyn, der burde ligge i amtskommunen. En sådan tilknytning kunne måske også medføre, at vi får lidt mere styr på nogle af de skoler, som vi hører om.

Lovforslaget lægger ikke den begrænsning ind, som vi meget gerne så, nemlig at det er en forudsætning for at få en overenskomst med en kommune, at man driver sin skole som en selv-ejende institution. Vi hører historier om, at skoleejere har en endog overordentlig god økonomi på disse skoler, men alt det vil vi vende tilbage til.

Det er uhyre vigtigt, at dette lovforslag går igennem, så det skal ministeren have tak for, at hun kom med.

Birthe Skaarup (DF):

Det overordnede formål med dette lovforslag er, at børn i henhold til folkeskoleloven sikres undervisning, og at den undervisning skal leve op til kravene i Undervisningsministeriets lovgivning.

Der er i dette lovforslag tale om, at børn, der er anbragt uden for hjemmet på en fri grundskole med kostafdeling eller på en efterskole, får et ophold, hvor der leves op til kravene også på det sociale lovgivningsområde. Dette lovforslag inddrager den undervisning, der gives i en amtskommunal døgninstitution under reglerne for specialundervisning, som vi ser det i folkeskoleloven. Det er så de samme muligheder, der nu kan indføres for opholdssteder og dagbehandlingshjem, og det synes vi i Dansk Folkeparti er udmærket.

Der er et par negative ting, som vi godt lige vil påpege. Vi efterlyser blandt andet, hvorledes finansieringen skal ske, og om det er amterne eller kommunerne, der skal betale, og hvordan de administrative byrder skal bæres.

En af de ting, som vi også skal påpege her, ligesom SF lige har gjort, er høringssvarene. Et høringssvar, som jeg lige vil fremhæve her, er fra Skole og Samfund, som blandt andet ønsker mulighed for at oprette en forældresammenlutning på et behandlingshjem i lighed med, hvad vi har i folkeskolerne, nemlig skolebestyrelserne, hvor disse forældre kan tage problemer op, som tit kan være meget tyngende for den enkelte familie. Vi er udmærket klar over, at det kan være en sammenslutning, der ikke har stor kompetence, men vi synes, det er en ret god idé at lave et sådant forum.

Efter Dansk Folkepartis mening er plusset ved lovforslaget selvfølgelig, at der lægges op til et forbedret samarbejde mellem social- og undervisningssektorerne, som kommer vores særligt udsatte børn og unge til gavn. Derfor går vi ind i udvalgsarbejdet og håber, man vil se positivt på de forslag, der er indkommet gennem høringen, og der er vel også mulighed for, at vi her kan gå ind og se på, om der skal ske nogle ændringer i lovforslaget netop ud fra de høringssvar, der er givet.

Susanne Clemensen (CD):

Det drejer sig med lovforslaget her om at sikre undervisningen af nogle børn med særdeles store vanskeligheder bedst muligt. For dem kan det eneste realistiske være, at de i en kortere eller længere tid visiteres til en specialundervis-

ning, der finder sted på deres anbringelsessted som en integreret del af det samlede tilbud.

Der skal så at sige være styr på, hvad man gør med disse børn, og det er selvfølgelig uacceptabelt, hvis børn i den undervisningspligtige alder kan opgives ved at blive udskrevet af folkeskolen uden at være henvist til anden undervisning. Det problem synes jeg, at lovforslaget tager hånd om på en fornuftig og forsvarlig måde. Stederne skal være godkendt til at give den form for specialundervisning, og der skal føres tilsyn af skolemyndigheden. Det er vigtigt, at de forhold er i orden, og det skal der være sikkerhed for.

Forslaget giver mulighed for at fravige uddannelseskravet til personalet efter folkeskoleloven, men forudsætningen er stadig, at de personer, der påtager sig arbejdet med disse børn, har den fornødne faglige og pædagogiske indsigt, som der står i bemærkningerne. Netop i de tilfælde, hvor det kan være et væsentligt mål blot at gøre et barn modtagelig for undervisning, kan man være nødt til at vurdere nogle menneskelige kvalifikationer højere end et eksamensbevis.

Jeg har endvidere ligesom SF og Dansk Folkeparti bemærket, at der i høringsvarene rejses en række spørgsmål, bl.a. spørgsmålet om, hvem der skal føre tilsyn, og det vil CD også gerne se på under udvalgsarbejdet.

CD kan tilslutte sig forslaget, og vi ser positivt på det kommende udvalgsarbejde.

Elisabeth Arnold (RV):

Børn, der anbringes uden for hjemmet, har vanskelige forhold, og derfor er det vigtigt, at samfundet tager hånd om, at det sted, hvor de anbringes, ikke blot sørger for dem på det sociale og det velfærdsmæssige område – det vil sige, at børnene har det godt, har et trygt miljø at leve i, får mad og tøj og alle de banale ting – men også for, at børnene lærer det, de skal, sådan at de ikke kommer bagud i forhold til det, de ville have lært i den almindelige folkeskole.

Lovforslaget her giver forslag til, hvordan den undervisningsmæssige del af tilsynet skal finde sted, og vi mener, det er et fornuftigt forslag til at løse et problem, som har været uløst alt for længe.

Det Radikale Venstre kan tilslutte sig lovforslaget.

Søren Kolstrup (EL):

Enhedslisten støtter lovforslaget. Det er oplagt, at børn i den undervisningspligtige alder, der er anbragt uden for hjemmet, sikres en ordentlig undervisning. Det er vigtigt, at der findes en vifte af tilbud til børn, der af den ene eller den anden grund ikke kan bo hjemme og følge undervisningen på den lokale folkeskole eller friskole. Det er afgørende, at vi sikrer denne gruppe af børn den bedst mulige undervisning, og derfor ser jeg også frem til udvalgsbehandlingen.

Jeg har et spørgsmål til ministeren, som kan besvares i dag, men ellers må jeg tage spørgsmålet op under udvalgsarbejdet. Man kan læse i en artikel i Information fra den 10. marts 1998, at der er en gruppe børn på opholdssteder, der kan komme i klemme, når de skal til folkeskolens afgangsprøver. Det vil sige, at de altså har fulgt undervisningen på opholdsstedet, men skal gå til eksamen som privatister på en folkeskole. Det virker ikke rimeligt, at børn, der har problemer nok at slås med i modsætning til andre børn, skal til eksamen i fremmede omgivelser og hos fremmede lærere. Det håber jeg, vi kan få opklaret.

Herudover kan jeg fuldt ud tilslutte mig de spørgsmål, som ordføreren fra SF, fru Baastrup, var inde på, nemlig spørgsmålet om ansvarsfordeling og spørgsmålet om, hvad det overhovedet er for en type af opholdssteder og skoler, som disse børn skal være på.

Som sagt tilslutter vi os forslaget og håber, at vi kan nå frem til en afklaring på de områder, jeg har omtalt.

Tom Behnke (FP):

Der er mange forslag her i Folketinget, som er teknisk meget vanskeligt tilgængelige. Dette lovforslag er jo i virkeligheden ganske enkelt og nemt at gå til, men ministeren har over 11 sider forsøgt at bruge nogle formuleringer, så det næsten er umuligt at finde ud af, hvad det er, forslaget går ud på.

Men efter at have læst forslaget et par gange med disse meget snørklede og snirklede vendinger, som man bruger fra ministeriets side, er jeg nået frem til, at det her må handle om tvangsanbragte børn, der er så umulige, at de ikke kan være i folkeskolen, og om, at vi sikrer, at de trods det alligevel får en undervisning efter lovgivningen. Det kan vi selvfølgelig ikke have noget imod. Men det undrer mig, at mini-

steren behøver at brede sig over 11 sider i stedet for at skrive det, som det er.

Det, det handler om, er at sikre, at alle børn får den undervisning, som de har krav på, og at det også kommer til at gælde for børn, der er tvangsanbragt, og det støtter vi naturligvis.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti ser det som noget positivt, at der tages initiativ til en lovgivningsmæssig afklaring af regelgrundlaget for undervisningspligtens opfyldelse på sociale døgninstitutioner, opholdssteder og skole- og behandlingstilbud.

Vi har dog en del forbehold og betænkeligheder vedrørende dette lovforslag, bl.a. er det afgørende for os at sikre, at forældres ret til oprettelse eller anmeldelse af friskoler ikke berøres eller påvirkes af de foreslåede ændringer.

Kristeligt Folkepartis stillingtagen til dette lovforslag vil være helt afhængig af diverse svar på spørgsmål og oplysninger, der fremkommer under udvalgsarbejdet.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Først tak for den positive modtagelse, som forslaget har fået fra alle partier. Det tilskriver jeg den meget alvorlige baggrund, det faktisk bliver stillet på, nemlig at det handler om børn med meget svære problemer, som naturligvis skal sikres de bedst mulige undervisningsmæssige forhold. Dermed være også sagt, at det er væsentligt, at undervisningen tilpasses børnene og ikke de rammer og de systemer, der nødvendigvis må være til stede.

Jeg synes, vi må se på ansvarsfordelingen mellem kommunerne under udvalgsarbejdet. Det er klart, at det er kompliceret stof, og de mange høringssvar viser jo også, at det er noget, som kan diskuteres.

I forhold til spørgsmålet om at aflægge prøver har vi fundet det rigtigst at gøre det sådan, at der ikke er en automatisk prøveadgang, fordi det er nødvendigt at sikre, at de så at sige gængse, almindelige krav til prøveafholdelse kan opfyldes. Men det vil altså være muligt at afholde folkeskolens afgangsprøver på stedet, hvis det kan ske under betryggende forhold.

Sidst kan jeg ikke se, at dette forslag på nogen måde skulle berøre den ret til at oprette frie skoler, som forældre har i dag. Det her er jo et forslag, der er møntet på de børn, som især anbringes på opholdssteder og andre steder, og

hvor vi finder det væsentligt, at undervisningspligten opfyldes til gavn for dem og deres voksenliv.

Tusind tak for støtten.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 25: Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler og lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om gymnasiet m.v. og lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. (Tilsynsbestemmelser m.v.).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 26/3 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Peder Sass (S):

Dette lovforslag må ses i sammenhæng med lovforslag nr. L 14, som vi lige har behandlet.

I et velorganiseret samfund som vores, hvor uddannelse har en meget høj prioritering, har vi et ansvar for, at børn i den undervisningspligtige alder modtager en undervisning, der lever op til lovens krav og intentioner. Især af hensyn til børn, som er anbragt uden for hjemmet, er det vigtigt, at der føres et grundigt tilsyn for at sikre, at eleverne får en undervisning, der kan